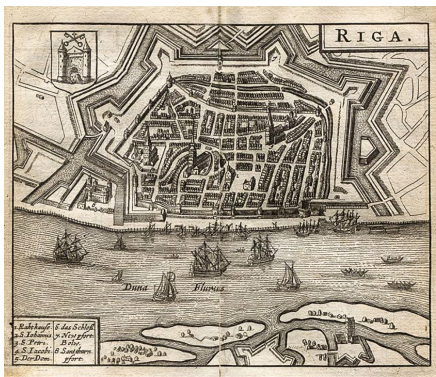

Jaunie laiki - 16. un 17. gadsimts

Rīgas plāns.
Ap 1638.-1656. gadu

Rīgas osta ap 1650. gadu.
J. K. Broces zīmējums

Zviedru vārti Vecrīgā

Mācītājs
Ernsts Gliks
(1652-1705)

Hercogs Gothards Ketlers
(1517-1587)

Hercogs Jēkabs Ketlers
(1610-1681)

0 30 km

Latvijas teritorijas iedalījums 17. gs. vidū

SVARĪGI

Reformācija – 16. gs.

■ 1517. gadā Vācijā, Vitenbergā katoļu mācītājs Mārtiņš Luters publicēja 95 tēzes, kurās kritizēja katoļu baznīcu par novēršanos no Dieva. Tā iesākās reformācijas kustība daudzās Eiropas zemēs, arī Livonijā.

Livonijā pirmais reformācijas ideju paudējs bija Andreass Knopkens, kurš Rīgā no Vācijas ieradās 1517. gadā un sāka kalpot Rīgas Svētā Pētera baznīcā.

1525. gadā Rīgā pasludināja ticības brīvību, un 1554. gadā to pasludināja visā Livonijā. Tas nozīmēja, ka varēja pastāvēt gan katoļu, gan luterāņu baznīcas.

Reformācija Livonijā sekmēja izglītību un kultūru, kā arī latviešu valodas attīstību. Saskaņā ar M. Lutera ideju par ikvienam saprotamu baznīcu dievkalpojumi latviešu draudzēs notika latviešu valodā. Līdz ar to sāka veidoties un attīstīties latviešu literārā valoda. Būtiska nozīme šajā procesā bija Georgam Mancelim, kurš sarakstīja sprediķu grāmatu "Postilla" (1654), kā arī Ernstam Glikam, kurš latviešu valodā pārtulkoja Bībeli (1689).

Livonijas karš – 1558.–1583. gads

■ 1558. gadā Krievija uzsāka Livonijas karu. Sākumā tas bija kā militārs konflikts starp Krieviju un Livonijas valstiņām, bet vēlāk karā iesaistījās arī Polija-Lietuva, Zviedrija un Dānija. Karš turpinājās vairāk nekā 20 gadus.

Livonijas karš beidzās 1583. gadā ar Krievijas sakāvi. Rezultātā Latvijas teritoriju sadalīja divās hercogistēs: Daugavas vienā krastā – Kurzemes un Zemgales hercogiste, bet otrā – Pārdaugavas hercogiste.

Kurzemes un Zemgales hercogiste – 1561./1562.–1795. gads

■ Kurzemes un Zemgales hercogistē zeme un politiskā vara piederēja vācu muižniecībai. Hercogistē valdīja vācu muižnieku Ketleru un pēc tam Bironu dinastijas.

Par Kurzemes un Zemgales hercogistes ievērojamākajiem hercogiem 16. un 17. gs. kļuva pirmais tās hercogs Gothards Ketlers, kā arī hercogs Jēkabs Ketlers, kurš valdīja no 1642. līdz 1681. gadam.

Poļu-zviedru karš – 1600.–1629. gads

■ Pārmaiņas Latvijas teritorija atkal piedzīvoja 17. gs. sākumā, kad 1600. gadā izcēlās poļu-zviedru karš. Tas bija karš starp Polijas-Lietuvas ūniju un Zviedrijas karalisti. Kara darbība notika galvenokārt mūsdienu Latvijas un Igaunijas teritorijās.

Poļu-zviedru kara rezultātā pēc Altmarkas pamiera 1629. gadā Zviedrija ieguva Vidzemi, bet Inflan-tija jeb Latgale palika Polijas-Lietuvas sastāvā.

Latvija ieguva savu vēsturisko dalījumu trīs novados (mūsdienās – Kurzeme, Vidzeme un Latgale). *Skatīt karti pie attēliem.*

Zviedru laiki – 1629.–1721. gads

■ Tā sauktajos "zviedru laikos" valdība aktīvi izglītoja vietējos zemniekus. Atvēra vairākas skolas, kur mācīja rakstīt, lasīt un rēķināt. Pirmo skolu latviešu bērniem dibināja Rīgā 16. gs. beigās. Tā atradās pie Jēkaba baznīcas.

INTERESANTI

■ Livonija bija pirmā zeme ārpus Vācijas, kur nostiprinājās Mārtiņa Lutera mācība.

■ Pirmā zināmā grāmata latviešu valodā ir mise (1525), tomēr neviens tās eksemplārs līdz mūsdienām nav atrasts. Pirmā grāmata latviešu valodā, kas ir saglabājusies, ir katoļu katehisma tulkojums (1585).

■ Par hercoga Gotharda Ketlera rezidenci kļuva Kuldīga, vēlāk Jelgava, kur viņš 16. gs. otrajā pusē izvei-

doja naudas kaltuvi. Kaltuvē kala hercogistes pirmos šiliņus un dālderus.

■ Kurzemes un Zemgales hercogistē, kā arī Vidzemē iedzīvotāji pārsvarā bija luterāņi, bet Latgalē – katoļi, jo Latgale bija katoļticīgās Polijas-Lietuvas pārvaldībā.

■ Vecrīgā atrodas Zviedru vārti – 17. gs. valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, pilsētas aizsargmūra vārti, kas saglabājušies līdz mūsdienām.

VĀRDI, KAS JĀZINA

Reformācija, Livonija, hercogs, kolonija, karš, kauja, sakāve, izglītība, kultūra, mācītājs, sprediķis, Bībele.

IMPORTANT

Reformation – 16th century

■ In 1517, in Wittenberg, Germany, the Catholic priest Martin Luther published 95 theses criticising the Catholic Church for turning away from God. Thus began the Reformation movement in many European countries, including Livonia.

In Livonia, the first promoter of Reformation ideas was Andreas Knopken, who arrived in Rīga from Germany in 1517 and began serving in St Peter's Church in Rīga.

In 1525, freedom of religion was proclaimed in Rīga, and in 1554 it was proclaimed throughout Livonia. This meant that both the Catholic and Lutheran churches were permitted.

The Reformation in Livonia contributed to education and culture, as well as to the development of the Latvian language. Following Luther's idea of a church that everyone could understand, services in Latvian parishes were held in Latvian. Consequently, the Latvian literary language began to emerge and develop. Georg Mantzel, who wrote the sermon book "Postilla" (1654), and Ernst Glück, who translated the Bible into Latvian (1689), played an important role in this process.

The Livonian War – 1558–1583

■ In 1558, Russia launched the Livonian War. Initially a military conflict between Russia and the Livonian states, the war also involved Poland-Lithuania, Sweden and Denmark. The war continued for more than 20 years.

The Livonian War ended in 1583 with the defeat of Russia. As a result, the territory of Latvia was divided into two duchies: the Duchy of Courland and Semigallia on one side of the River Daugava, and the Duchy of Pārdaugava on the other.

Duchy of Courland and Semigallia – 1561/1562–1795

■ In the Duchy of Courland and Semigallia, land and political power belonged to the German nobility. The duchy was ruled by German nobility – the Kettler dynasty, followed by the Byron dynasty.

The most prominent dukes of the Duchy of Courland and Semigallia in the 16th and 17th centuries were its first duke, Gotthard Kettler, and also Duke Jacob Kettler who reigned from 1642 to 1681.

Polish-Swedish War – 1600–1629

■ Changes again occurred in the territory of Latvia at the beginning of the 17th century, when the Polish-Swedish War broke out in 1600. It was a war between the Polish-Lithuanian Commonwealth and the Kingdom of Sweden. The war was fought mainly in the territories of present-day Latvia and Estonia.

As a result of the Polish-Swedish War, Sweden secured Livland after the Armistice of Altmark in 1629, while Inflanty, or Latgallia, remained part of Poland-Lithuania.

Latvia was divided into its historical three regions (present-day Kurzeme, Vidzeme and Latgale). See the map next to the images.

Swedish rule – 1629–1721

■ During the so-called "time of Swedish rule" (*Zviedru laiki*), the government actively educated the local peasants. Several schools were opened to teach writing, reading and arithmetic. The first school for Latvian children was founded in Rīga at the end of the 16th century. It was located at St. Jacob's Church.

INTERESTING FACTS

■ Livonia was the first country outside Germany where Martin Luther's teachings were firmly established.

■ The first known book in Latin is the Catechism (1525), but no copy of it has been found to date. The first extant book in Latvian is a translation of the Catholic Catechism (1585).

■ The town of Kuldīga, and later the town of Jelgava became the residence of Duke Gotthard Kettler, where he established a mint in the second half of the 16th century. The first shillings and thalers (*dālderī*) of the Duchy were minted there.

■ The population of the Duchy of Courland and Semigallia, as well as Livland, was predominantly Lutheran, while Latgallia was Catholic, as Latgallia was under the rule of Catholic Poland-Lithuania.

■ Rīga Old Town is home to the Swedish Gate, a 17th-century architectural monument of national importance, the gate of the city's defensive wall, which has survived to the present day.

WORDS TO LEARN

Reformation, Livonia, duke, colony, war, battle, defeat, education, culture, pastor, sermon, Bible.

Viegli uzdevumi

■ Lasi tekstu un ieraksti teikumā atbilstošo vārdu!

1. 1517. gadā Mārtiņš Luters Vācijā sāka reformācijas kustību.

Tajā pašā gadā uz _____ atbrauca Andreass Knopkens. Viņš pirmais Livonijā sludināja reformācijas idejas.

2. Reformācija veicināja izglītības un kultūras attīstību.

16. gadsimtā atvēra _____ arī latviešu bērniem.

3. Mārtiņš Luters gribēja, lai reliģiskās mācības sludinātu tautas valodā.

Pirmie latviešu tekstu tulkotāji bija _____.

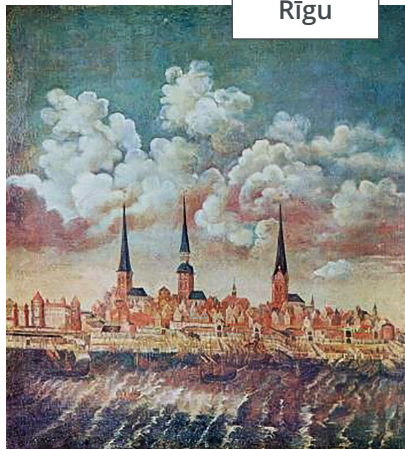
4. Ernsts Gliks latviešu valodā pārtulkoja _____.

5. Par godu reformācijas 500 jubilejai *Latvijas Pasts* izdeva _____.

6. Pie Sv. Pētera _____ Rīgā 2017. gadā atklāja Reformācijas laukumu.

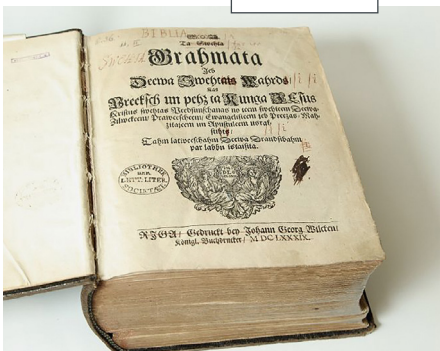
baznīcas

Rīgu

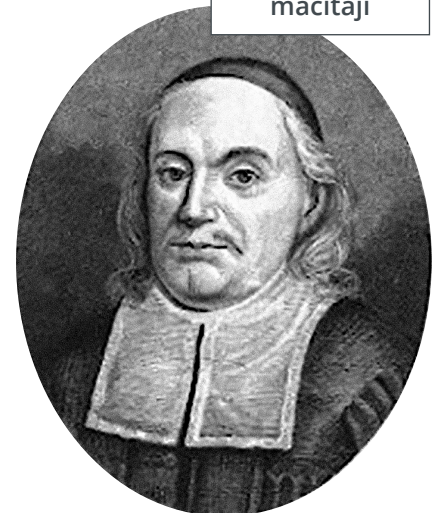
pastmarku

Bībeli

skolas

mācītāji

Viegli uzdevumi

- **16. un 17. gadsimtā Latvijas vēsturē risinājās vairāki svarīgi notikumi. Savieno notikumu ar atbilstošo skaidrojumu! Meklē informāciju faktu lappusē.**

1. Reformācija...	A ... ir karš (1600–1629) starp Polijas–Lietuvas ūniju un Zviedrijas karalisti. Kara rezultātā Zviedrija ieguva Vidzemi, bet Inflantija jeb Latgale palika Polijas–Lietuvas sastāvā.
2. Livonijas karš...	B ... ir reliģiski politiska kustība 16. gadsimtā. Tās mērķis bija reformēt katoļu baznīcu Eiropā, arī Livonijā.
3. Poļu–zviedru karš...	C ... ir 25 gadus ilgs karš (1558–1583) ar pārtraukumiem starp Krieviju un Livoniju par ietekmi Baltijas jūrā un pieeju tai.

ATCERIES!

Ūnija – apvienība.

- **Kaspars gatavojās pārbaudes darbam vēsturē par Georgu Manceli. Viņš kladē pierakstīja svarīgākos faktus. Izlasi tos!**

Georgs Mancelis ir dzimis 1593. gadā Kurzemes un Zemgales hercogistē, Augstkalnē. Viņš bija vācu mācītājs, rakstnieks un valodnieks. Mancelis mācījās Jelgavas Latīņu skolā un Rīgas Domskolā. Vēlāk Vācijā un Polijā studēja teoloģiju. Bija mācītājs Sēlpilī, Vallē un Jelgavā. Viņš ir slavens ar saviem sprediķiem, kuros māca zemniekus, kā dzīvot kārtīgi. 1654. gadā Mancelis sarakstīja sprediķu grāmatu "Postilla". Sprediķos Mancelis izmantoja spilgtus salīdzinājumus no zemnieku dzīves. Viņš rakstīja par 16./17. gadsimta vēstures notikumiem. Mancelis ir grāmatas "Lettus" autors. Tā bija pirmā vācu-latviešu vārdnīca, ko publicēja 1638. gadā.

- **Aizpildi pārbaudes darba uzdevumu par Georgu Manceli! Informāciju meklē Kaspara pierakstos!**

	Vārds, uzvārds: GEORGS MANCELIS
	<i>Georgius Mancelius S.S. Theol. Professor.</i>
Dzimšanas gads:	_____
Dzimšanas vieta:	_____
Skolas, kurās mācījās:	_____
Nodarbošanās:	_____
Svarīgi darbi:	_____

ATCERIES!

Sprediķis – teksts, kurā stāsta par kādu Bībeles fragmentu. Šo fragmentu parasti sasaista ar dzīvi.

Vidēji grūti uzdevumi

■ Dārta kopā ar klasi devās ekskursijā uz Alūksnes Bībeles muzeju! Lasi tekstu un iepazīsties ar to, ko Dārta uzzināja par pirmo Bībeli latviešu valodā!

A Alūksnes Bībeles muzejs atrodas Pils ielā, nelielā mājiņā ar zaļu jumtu. Šajā muzejā var uzzināt par latviešu valodas un kultūras vēsturi. Tajā var aplūkot Bībeles izdevumus latviešu valodā – gan pirmo tulkojumu, gan jaunākus tulkojumus. Te ir arī jaunākais tulkojums, kuru izdeva 2012. gadā. Tāpat muzejā var apskatīt Bībeles 40 pasaules valodās.

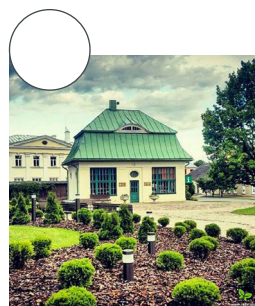
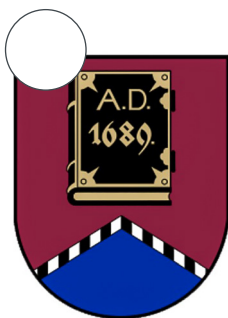
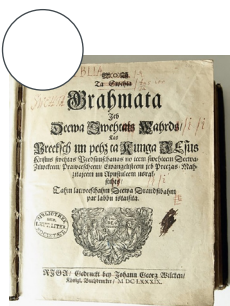
B Alūksne un Bībeles tulkošana latviešu valodā saistīta ar Ernstu Johanu Gliku. Viņš ir dzimis 1654. gadā Vetinā, mazā Vācijas pilsētiņā. Kad Glikis pabeidza teoloģijas un pedagogijas studijas Vitenbergas un Leipcīgas universitātēs, viņš 21 gada vecumā atbrauca uz Latviju. Šeit Glikis uzreiz pamanīja, ka latviešiem nav Bībeles savā valodā un ka tas kavē arī tautas izglītošanu.

C Tā sākās Glika ceļš uz Bībeles tulkojumu latviešu valodā. Viņš devās atpakaļ uz Vāciju, kur vairākus gadus mācījās ebreju un grieķu valodu. Kad Glikis atgriezās Latvijā, viņš 1681. gadā apmetās Alūksnē, kur sāka tulkot Bībeli. Viņš tulkoja galvenokārt no pirmavotiem – Veco Derību viņš tulkoja no senebreju valodas, savukārt Jauno Derību – no sengrieķu valodas. Darbs pie Bībeles tulkojuma ilga astoņus gadus. Jaunās Derības tulkojumu viņš pabeidza 1685. gadā, bet Vecās Derības – 1689. gadā.

D Lai nozīmīgo Bībeles tulkojumu atcerētos arī nākamās paaudzes, Ernsts Glikis mācītājmuižas parkā iestādīja divus ozolus, kas šajā vietā zaļo vēl šodien. Blakus tiem atrodas piemiņas akmens ar uzrakstu "Glika ozoli 1685–1689".

E Tā kā Glikis nozīmīgāko savas dzīves darbu veica tieši Alūksnē, simbolika, kas saistīta ar Glika paveikto, ir arī Alūksnes ģerbonī. Tajā var redzēt melnu Bībeli ar zelta rotājumiem un uzrakstu: A. D. (Anno Domini) 1689.

■ Raksti pie attēla atbilstošās rindkopas numuru!

■ Atzīmē, vai informācija ir pareiza (JĀ) vai nepareiza (NĒ)!

	JĀ	NĒ
Muzejā var aplūkot Bībeles tikai latviešu valodā.		
Glikis studēja teoloģiju un pedagogiju Vācijā.		
Bībeli latviešu valodā Glikis tulkoja galvenokārt no vācu valodas.		
Glikis Bībeles tulkojumu pabeidza 1689. gadā.		
Par godu Glika tulkojumam Alūksnes iedzīvotāji mācītājmuižas parkā iestādīja divus ozolus.		

Vidēji grūti uzdevumi

■ Lasi tekstu un virs svītras raksti trūkstošos vārdus!

karaspēks, atslēgu, varu, lielāko, kinoteātros, skatītāju, stiprāki, nezaudē, veidotāji, cīnīties, zemē, skan

Viena no latviešu mīlētākajām dziesmām ir komponista Raimonda Paula (1936) komponētā "Vella kalpu dziesma". Tā ir tituldziesma Latvijā slavenajai filmai "Vella kalpi" (1970). Filmas, kurās _____ (1.) Raimonda Paula komponētās dziesmas, tautā gūst lielu popularitāti un atzinību.

Visticamāk būs grūti atrast latvieti, kurš kaut reizi nebūs redzējis šo Rīgas kinostudijas vēsturisko filmu. Padomju laikā tā bija populāra visā Padomju Savienībā. Filmu "Vella kalpi" _____ (2.) noskatījās 30 miljoni skatītāju, bet filmas turpinājumu "Vella kalpi vella dzirnavās" (1972) pat 30,5 miljoni skatītāju.

Turklāt filma savu popularitāti _____ (3.) arī mūsdienās.

Filmu sižets vēsta par poļu-zviedru karu un Latviju 17. gadsimtā. Latvijas _____ (4.) ierodas zviedru un poļu karaspēks, un Rīgas rātes kungi par labu atlīdzību ir gatavi viņiem atdot Rīgas atslēgas. Tomēr trīs drosmīgi draugi aizstāv Rīgu no zviedru armijas un mudina Rīgas iedzīvotājus _____ (5.) kopā ar viņiem.

Vēsturiskā piedzīvojumu filma uzņemta pēc Rutku Tēva romāna "Trīs vella kalpi" motīviem. Grāmatas pamatā ir vēsturiski notikumi un fakti, bet filmas _____ (6.) vēsturi attēlojuši brīvāk. Romāns vēsta par konkrētiem 1621. gada notikumiem, kad zviedru _____ (7.) gribēja uzbrukt Rīgai. Skatoties filmas, rodas iespaids, ka rīdzinieku pretošanās zviedriem bija mēnešiem ilga, lai gan patiesībā Rīgas aplenkums ilga vien pusotru mēnesi. Rīdzinieki ātri vien saprata, ka zviedri ir _____ (8.), tāpēc pretošanos pārtrauca, un 1621. gada 16. septembrī Zviedrijas karalis Gustavs Ādolfs iejāja Rīgā. Rīga kļuva par Zviedrijas karalistes _____ (9.) pilsētu. Filmā "Vella kalpi vella dzirnavās" gandrīz viss filmas sižets saistās ar Rīgas sargu nolaupīto pilsētas atslēgu, kuru vajadzēja pasniegt karaļa sūtnim. Patiesībā Rīgas _____ (10.) 1621. gada 25. septembrī pasniedza nevis karaļa sūtnim, bet pašam Gustavam Ādolfam. Arī filmas "Vella kalpi vella dzirnavās" fināls neatbilst patiesībai. Tajā "vella kalpi" pa slepenu pazemes eju iekļūst Rīgā un pārņem pilsētā _____ (11.), aizdzenot no tās zviedru un poļu karaspēku. Patiesībā Rīga un visa Vidzeme zviedru valdījumā palika gandrīz gadsimtu, līdz 1710. gadā to ieņēma krievi Pētera I vadībā.

Neskatoties uz vēsturiskajām neprecizitātēm, "Vella kalpi" un "Vella kalpi vella dzirnavās" ir un paliks latviešu kino zelta klasika, vienas no visu laiku _____ (12.) iemīļotākajām latviešu filmām.

NOKLAUSIES!

- Dziesmu "Vella kalpu dziesma": <https://www.youtube.com/watch?v=Gdyx9pKVSxk&t=26s>

NOSKATIES!

- Filmu "Vella kalpi": <https://www.youtube.com/watch?v=iBcUixv3eCM&t=14s>

■ Lasi tekstu un tā fragmentus!

Tekstā virs svītras raksti atbilstošā fragmenta burtu!

Kuldīgā dzimušais Kurzemes un Zemgales hercogs Jēkabs Ketlers atgriezies savā dzimtajā pilsētā – tā tagad saka ne viens vien kuldīdznieks. Dzimtajās mājās hercogs Jēkabs ieradies caur *teleportu* – vides objektu, kas veidots ar mērķi radīt zinātniski fantastisku vēstures simulāciju.

Teleporta autori ir tēlnieks Gļebs Pantelejevs un arhitekts Andris Veidemanis. Objektam ir divas puses, _____ (1.). Priekšpuse, kas sastāv no slīpēta alumīnija lējuma, simbolizē 21. gadsimtu, savukārt aizmugurējā daļa ar rūsināto čuguna lējumu simbo-

lizē hercogistes laiku. Vairāk nekā divus metrus augstajā objektā attēlots hercogs Jēkabs, kurš no pagātnes ierodas 21. gadsimtā. Arī vieta pilsētas teritorijas aspektā izvēlēta ar simbolisku nozīmi, _____ (2.).

Hercogs Jēkabs Kurzemē un Zemgalē pie varas bija 40 gadus (1642–1681). Viņa valdīšanas posms pamatoti uzskatāms par hercogistes ziedu laiku. Šajā laikā viņa pārvaldītajā zemē notika lielas pārmaiņas – strauji attīstījās kuģu būve, parādījās pirmās manufaktūras un uzlabojās lauksaimniecības ražošanas apjomi. Hercogam izdevās izveidot lielu floti, _____ (3.) un citas preces, ko saražoja viņa manufaktūras un Zemgales un Kurzemes muižas.

Hercogistē dzirnavās tika malts arī šaujampulveris. Pēc tā Eiropā bija liels pieprasījums. Gadā tika saražotas pat līdz 25 tonnām šaujampulvera. Viens no pulvera torņiem saglabājies Kandavā, tiesa gan _____ (4.).

Pateicoties hercoga Jēkaba saimnieciskajām un diplomātiskajām aktivitātēm, Kurzemes vārds 17. gadsimta vidū izskanēja pasaulē un kļuva pazīstams arī Āfrikas un Amerikas piekrastēs, _____ (5.). Sekojot lielo Eiropas valstu paraugam, arī hercogs Jēkabs gribēja iegūt aizjūras kolonijas, kas Kurzemei nestu gan peļņu, gan slavu. Tā 1651. gadā hercogs no vietējiem cilšu valdniekiem nopirka Andreja salu Gambijā, bet 1653. gadā no angļiem – Tobāgo salu pie Dienvidamerikas krastiem.

Jāteic, ka tieši hercogistes pastāvēšanas laiks devis pamatu Kuldīgas vecpilsētas pieteikumam UNESCO Pasaules mantojuma sarakstam. Liecības no Kurzemes un Zemgales hercogistes laika vislabāk redzamas ielu un laukumu plānojumā, _____ (6.).

Un tagad uz šo pilsētu pēc četriem gadsimtiem atkal noraugās hercogs Jēkabs, kurš lepni sper kāju 21. gadsimtā.

- A** jo Liepājas ielā beidzas vecpilsēta un sākas Kuldīgas jaunā daļa
- B** kā arī arhitektūras un pilsēt būvniecības elementos
- C** kur hercogs Jēkabs bija dibinājis kolonijas
- D** kuras kuģi uz Rietumeiropu veda labību, gaļu, sviestu, vilnu, kokmateriālus
- E** kas simboliski atklāj atšķirīgus laikmetus
- F** daudzkārt pārbūvēts

Grūti uzdevumi

■ Lasi tekstu par suitiem!

Pretī katram vārdam izraksti no teksta sinonīmu vai līdzīgas nozīmes vārdu!

Suitu kultūrtelpa ir viena no vērtībām, kas ir iekļauta Latvijas Kultūras kanonā. Tā ir arī vērtība, kas ir atzīta starptautiski, proti, tā iekļauta UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā. Izrādās, ka suitiem ir gandrīz 400 gadu gara vēsture, kas sākusi veidoties 16. gadsimtā.

Suiti ir neliela katoļu kopiena Kurzemē, kur dominē luterānisms. Savulaik tas bija vienas – grāfu Šverinu – dzimtas īpašums, kas apmēram aptver tagadējos Alsungas, Gudenieku un Jūrkalnes pagastus. Kad Kurzeme 1561. gadā piedzīvoja reformāciju, arī šis novads pārgāja luterticībā. Taču novada īpašnieks Johans Ulrihs fon Šverins karadienesta laikā pie Polijas karaļa ieskatījās poļu aristokrātē Barbarā Konarskā un pirms savām kāzām 1623. gadā pārgāja katoļticībā. Kad Johans Ulrihs pēc sava tēva nāves 1632. gadā atgriezās Alsungā, viņš uzaicināja uz šo vietu jezuītus, lai tie pievērstu katoļticībai arī pārējos novada iedzīvotājus. Tad arī sākās suitu stāsts.

Reliģiskās atšķirības noveda pie tā, ka suiti noslēdzās savā novadā un maz kontaktējās ar ārpusi. Tieši šī pašizolācija saglabāja šeit ļoti bagātu tautas tradicionālo kultūras mantojumu ar dziesmām, dejām, ticējumiem un parašām. Daudz kas no šī mantojuma ir saglabājies vēl šodien, un tas padara Suitu novadu par unikālu visā Latvijā.

Suitu sievietes tradicionālajai dziedāšanai ir savas īpatnības, kas saistītas ar ē-ō vilkšanu. Suitiem ir savs, ļoti krāšņs tautas tērps un gadsimtus pārdzīvojušas kāzu tradīcijas. Ikviens, kas viesojies suitu novadā, vismaz reizi būs pagaršojis sklandrausi. Suitiem piemīt īpatnējs raksturs ar neuzticību, aizdomām, skarbumu pret ienācējiem, bet īstu uzticību pret savējiem. Suitus uzskata par stūrgalvīgākajiem un konservatīvākajiem Kurzemes iedzīvotājiem.

Suitiem ir sava izloksne – latviešu valodas lībiskais dialekts. Tam raksturīgi dažādi saīsinājumi vārdu galotnēs: es redz, tu redz (es redzu, tu redzi). Saīsinātas ir arī lietvārdu pamazināmās formas: puķīte, bērītis. Suiti lieto visā Kurzemē pazīstamās formas ar patskaņu pagarinājumu pirms līdzskaņa r, piem., dārbs, bārgs. Ir arī daudz īpatnēju vārdu: pucene (pīlādzis), kangas (stelles), stumds (stunda).

Suiti arī šodien no jauna un ar lielu spēku apzinās savu unikalitāti. Mūsdienās aktīvi darbojas dažādi etnogrāfiskie ansambļi, folkloras kopas, tiek rīkoti dažādi tradicionālie svētki un izdota pat mācību grāmata par suitu novadu, aplūkojot vēsturi, ģeogrāfiju, valodu, mūziku un citas tēmas.

ilga _____

pieredzēja _____

iemīlējās _____

norobežojās _____

sazinājās _____

ciemojies _____

savdabīgs _____

apskatot _____

■ Lasi vārdu savienojumus suitu izloksnē! Blakus raksti tos latviešu literārajā valodā!

Es redz _____

Uz dārb _____

Jāiet a steig _____

Katr gād _____

Pēc lāb laik _____

Pa gāl pa kakt _____

Bi kārst jūlij dien _____

Mums nu bi liel priek _____

Atbildes

Viegli uzdevumi

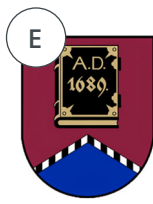
1. Rīgu
2. skolas
3. mācītāji
4. Bībeli
5. pastmarku
6. baznīcas

1. B
2. C
3. A

Dzimšanas vieta: **Kurzemes un Zemgales hercogiste, Augstkalne**
Skolas, kurās mācījās: **Jelgavas Latīņu skola un Rīgas Domskola**
Nodarbošanās: **mācītājs, rakstnieks, valodnieks**
Svarīgi darbi: **spreidīku grāmata "Postilla", vārdnīca "Lettus" / grāmata "Lettus"**

Vidēji grūti uzdevumi

1. Nē
 2. Jā
 3. Nē
 4. Jā
 5. Nē
1. skan
 2. kinoteātros
 3. nezaudē
 4. zemē
 5. cīnīties
 6. veidotāji
7. karaspēks
 8. stiprāki
 9. lielāko
 10. atslēgu
 11. varu
 12. skatītāju

Grūti uzdevumi

1. E
 2. A
 3. D
 4. F
 5. C
 6. B
- Ilga – gara
Pieredzēja – piedzīvoja
Iemilējās – ieskatījās
Norobežojās – noslēdzās
Sazinājās – kontaktējās
Ciemojies – viesojies
Savdabīgs – īpatnējs
Apskatot – aplūkojot
- Es redz – es redzu
Uz dārb – uz darbu
Jāiet a steig – jāiet ar steigu
Katr gād – katru gadu
Pēc lāb laik – pēc laba laika
Pa gāl pa kakk – pa galvu pa kaklu
Bij kārst jūlij dien – bija karsta jūlija diena
Mums nu bi liel priek – mums nu bija lieli prieki

Teksti

<https://www.uzdevumi.lv/p/vesture/11-klase/latvijas-teritorija-jaunajos-laikos-3203/re-a78757e0-4544-4527-af40-75db514012b6>
<https://www.uzdevumi.lv/p/vesture/11-klase/latvijas-teritorija-jaunajos-laikos-3203/re-dde39b07-ed08-43b4-87aa-206c436f63a4>
<https://www.uzdevumi.lv/p/vesture/11-klase/latvijas-teritorija-jaunajos-laikos-3203/re-a7b2ab02-09c2-4e6a-a5bb-a6d849f91b64>
<https://enciklopedija.lv/skirklis/22222>
<https://literatura.lv/lv/person/Georgs-Mancelis/872724>
<https://www.la.lv/virs-kurs-partulkoja-bibeli-ernsts-johans-gliks%E2%80%A9>
<https://www.laikmetazimes.lv/2020/08/04/tris-%E2%80%9Cvella-kalpi%E2%80%9D-%E2%80%93-romana-filma-un-patiesiba/>
<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kulturtelpa/kuldiga-svin-hercoga-jekaba-410-jubileju.a379822/>
https://www.celotajs.lv/g/Tour/Selfdrive/50205/info/JEKABA_CELS_lv.pdf
<https://visitkuldiga.com/kulturvietas/telniēcibas-objekti/vides-objekts-teleports/>
<https://www.redzet.eu/photo/hercoga-jekaba-sculpura-kuldiga-V-125-19>
https://www.suitunovads.lv/lv/kas_ir_suiti/
<https://suiti.lv/suitu-valoda/>

Attēli

<https://news.cision.com/viking-line-abp/i/riaga-2,c2872707>
<https://enciklopedija.lv/skirklis/22229-Zviedru-laiks-Vidzem%C4%93-un-Infantija>
<https://rundale.net/kapenes/hercogs-jekabs-ketlers/>
<https://enciklopedija.lv/skirklis/20830>
<http://www.lejins.lv/2018/09/13/zem-ozola-kuplajiem-zariem/>
<https://www.uzdevumi.lv/p/latvijas-vesture/7-klase/kurzemes-un-zemgales-hercogiste-13283/re-3d511841-98ac-4458-8276-8b17cc57f976>
<http://www.photoriga.com/2015/04/skarnu-iela-19-st-peters-church-sveta.html>
https://letonika.lv/groups/?title=070510_1.gif
https://pasts.lv/lv/zinas/filatelijas_zinas/4186-latvijas-pasts-izdod-jaunu-pastmarku-reformacijai-500
<https://twitter.com/dienasmirklis/status/1193575541720469504>
<http://latvijasluteranis.lv/2012/12/03/nudien-aizraujoss-stasts/>
<https://www.letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=222>
<https://literatura.lv/lv/person/Georgs-Mancelis/872724>
http://foto.lu.lv/arhiivs/2014/l_dec/03/slides/IMG_1173.html
<https://aluksne.lv/index.php/novads/novada-simbolika/>
https://www.celotajs.lv/lv/e/gly/bibeles_muzejs?1
http://www.atputasbazes.lv/lv/apskates_objekti/3397_glika_ozoli/
<https://www.laikmetazimes.lv/2020/08/04/tris-%E2%80%9Cvella-kalpi%E2%80%9D-%E2%80%93-romana-filma-un-patiesiba/>
<https://visitkuldiga.com/kulturvietas/telniēcibas-objekti/vides-objekts-teleports/>
http://www.jurkalne.lv/?page_id=325